YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
28 päivänä kesäkuuta 1977 *

Asiassa 11/77,

jonka Tribunal administratif de Paris on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Richard Hugh Patrick

vastaan

Ministre des affaires culturelles (Kulttuuriministeri)

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 52–54 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat A. M. Donner ja P. Pescatore sekä tuomarit J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco ja A. Touffait,

julkisasiamies: H. Mayras,
kirjaaja: A. Van Houtte,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal administratif de Paris on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 3.1.1977 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 25.1.1977, ennakkoratkaisukysymyksen ETY:n perustamissopimuksen sijoittautumisoikeutta koskevien 52–54 artiklan tulkinnasta.

2 Kysymys on esitetty Ranskan kulttuuriministerin ja Ison-Britannian kansalaisen välisessä asiassa. Kantaja, jolla on Ison-Britannian Architectural Associationin antama arkkitehdin tutkintotodistus, on hakenut vuoden 1973 alussa lupaa saada harjoittaa arkkitehdin ammattia Ranskassa.

3 Arkkitehtien järjestäytymisestä sekä arkkitehtien ammatillisesta pätevyydestä ja arkkitehdin ammatin harjoittamisesta 31.12.1940 annetun Ranskan lain 2 pykälän 2 momentin ensimmäisen kohdan mukaan "ulkomaiden kansalaisilla on lupa harjoittaa arkkitehdin ammattia Ranskassa tutkintotodistuksia koskevissa sopimuksissa vahvistetuin vastavuoroisuutta koskevin edellytyksin ja osoittamalla ranskalaisilta arkkitehdeiltä vaadittua tutkintoa vastaava pätevyys".

4 Saman momentin kolmannen alakohdan mukaan "ulkomaalaiset, joita tutkintotodistuksia koskevat sopimukset eivät koske, voivat saada edellä mainitun luvan poikkeuksellisesti".

5 Edellä mainitun määräyksen täytäntöönpanemiseksi 22.6.1964 annetun ministeriön päätöksen (arrêté ministériel) mukaan edellä mainitun Architectural Associationin antaman tutkintotodistuksen haltijat täyttävät edellä mainitussa 2 pykälän 2 momentissa asetetut edellytykset.

6 Asianosaisen hakemus on hylätty 9.8.1973 tehdyllä päätöksellä sillä perusteella, että 31.12.1940 annetun lain mukaan kyseinen lupa on aina luonteeltaan poikkeuslupa, jollei Ranskan ja sen maan, josta hakija on kotoisin, välillä ole tehty vastavuoroisuussopimusta. Kyseisen laatuisen erityissopimuksen puuttuessa ETY:n jäsenvaltioiden väliltä ja erityisesti Ranskan ja Ison-Britannian väliltä Euroopan talousyhteisön perustamissopimus ei voi sitä korvata, koska sijoittautumisvapautta koskevissa 52–58 artiklassa viitataan kyseisen vapauden toteuttamiseksi neuvoston direktiiveihin, joita ei ole vielä annettu.

7 Kyseisen päätöksen kumoamista koskevan kanteen käsittelyn yhteydessä Tribunal administratif de Paris kysyy yhteisöjen tuomioistuimelta, onko "9.8.1973 voimassa olleen yhteisön oikeuden mukaan Ison-Britannian kansalaisella ollut oikeus vedota edukseen sijoittautumisoikeuteen harjoittaakseen yhteisön jäsenvaltiossa arkkitehdin ammattia".

8 Perustamissopimuksen 52 artiklan mukaan sijoittautumisvapauteen kuuluu oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia "niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia".

9 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa 2/74, Reyners, 21.6.1974 antamassaan tuomiossa (Kok. 1974, s. 631), että kansallisen kohtelun periaate kuuluu perustavaa laatua oleviin yhteisön oikeudellisiin määräyksiin, ja siinä määrin kuin tässä periaatteessa viitataan sijoittautumisvaltion omiin kansalaisiinsa tosiasiallisesti soveltamaan lainsäädäntöön, periaate on olennaisilta osiltaan luonteeltaan sellainen, että kaikkien muiden jäsenvaltioiden kansalaiset voivat vedota siihen suoraan.

10 Vanhojen jäsenvaltioiden ja niiden kansalaisten osalta sijoittautumisvapauden toteuttaminen siirtymäkauden lopussa vahvistetaan perustamissopimuksen 52 artiklassa, ja määrätään siten lopputulokseltaan täsmällisestä velvollisuudesta, jonka toteuttamista olisi helpotettava panemalla täytäntöön asteittaisten toimenpiteiden ohjelma, mikä ei kuitenkaan saa olla toteuttamisen edellytys.

11 Asteittaisuuden noudattamatta jättämisestä huolimatta velvollisuus säilyy voimassa sen täyttämiseksi annetun määräajan päätyttyä.

12 Perustamissopimuksen 52 artiklan sisältämän kansallisen kohtelun periaatteen välitöntä oikeusvaikutusta vastaan ei voida vedota siihen, ettei neuvosto ole antanut 54 ja 57 artiklassa määrättyjä direktiivejä tai ettei tietyillä tosiasiallisesti annetuilla direktiiveillä ole täysin saavutettu 52 artiklassa esitettyä syrjintäkiellon tavoitetta.

13 Siirtymäkauden päätyttyä sijoittautumisoikeutta koskevassa luvussa määrätyt direktiivit ovat käyneet tarpeettomiksi kansallisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi, sillä periaatteella on kyseisestä ajankohdasta lähtien välitön oikeusvaikutus itse perustamissopimuksen nojalla.

14 Koska 22.1.1972 tehdyssä liittymissopimuksessa ei ole sijoittautumisvapautta koskevia siirtymäkauden määräyksiä, uusien jäsenvaltioiden ja niiden kansalaisten osalta 52 artiklan sisältämällä periaatteella on täysi oikeusvaikutus mainitun sopimuksen voimaantulosta, toisin sanoen 1.1.1973 lähtien.

15 Näin ollen jäsenvaltio ei voi 1.1.1973 jälkeen asettaa vapaan sijoittautumisoikeuden käyttämistä uuden jäsenvaltion kansalaisen osalta riippuvaiseksi poikkeusluvasta, sikäli kuin kyseinen kansalainen täyttää sijoittautumismaan lainsäädännössä määritellyt edellytykset.

16 Tältä osin lakisääteinen vaatimus eri jäsenvaltioissa siitä, että henkilöllä on oltava tutkintotodistus, jotta hän voisi harjoittaa tiettyjä ammatteja, muodostaa esteen sijoittautumisvapauden tosiasialliselle harjoittamiselle. Esteen poistamista on 57 artiklan 1 kohdan mukaan edistettävä tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta annettavin neuvoston direktiivein.

17 Se seikka, että kyseisiä direktiivejä ei ole vielä annettu, ei oikeuta jäsenvaltiota kieltämään kyseisen vapauden tosiasiallista käyttöä henkilöltä, johon sovelletaan yhteisön oikeutta, kun 52 artiklassa määrätty sijoittautumisvapaus voidaan turvata kyseisessä jäsenvaltiossa nimenomaan jo voimassa olevien lakien ja asetusten nojalla.

18 Näin ollen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että 1.1.1973 lukien uuden jäsenvaltion kansalaisella, jolla on sijoittautumisvaltion toimivaltaisten viranomaisten tunnustama, tässä valtiossa annettua ja vaadittua tutkintotodistusta vastaava ammatillinen pätevyys, on oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa arkkitehdin ammattia samoin edellytyksin kuin sijoittautumisjäsenvaltion kansalaisilla, ilman että häneltä voidaan vaatia lisäedellytysten täyttämistä.

Oikeudenkäyntikulut

19 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

20 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunal administratif de Paris'n 3.1.1977 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Uuden jäsenvaltion kansalaisella, jolla on sijoittautumisvaltion toimivaltaisten viranomaisten tunnustama, tässä valtiossa annettua ja vaadittua tutkintotodistusta vastaava ammatillinen pätevyys, on oikeus 1.1.1973 lukien ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa arkkitehdin ammattia samoin edellytyksin kuin sijoittautumisjäsenvaltion kansalaisilla, ilman että häneltä voidaan vaatia lisäedellytysten täyttämistä.

Kutscher Donner Pescatore Mertens de Wilmars Sørensen

Mackenzie Stuart O'Keeffe Bosco Touffait

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä kesäkuuta 1977.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti